

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)
SSN Waldemar Płóciennik (sprawozdawca)
SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **Z. G.**

skazanego z art. 209 § 1a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 27 listopada 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Elblągu

z dnia 6 października 2023 r., sygn. akt VIII K 1131/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Elblągu do ponownego rozpoznania.**

[J.J.]

Waldemar Płóciennik

Dariusz Świecki

Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym z dnia 6 października 2023 r., sygn. akt VIII K 1131/23, Sąd Rejonowy w Elblągu uznał oskarżonego Z. G. za winnego tego, że „w okresie od 3 czerwca 2021 roku do dnia 18 lipca 2023 roku w E. uchylał się od płacenia rat alimentacyjnych w kwocie po 500 zł miesięcznie na rzecz N. G. , P. G. , W. G. i B. G. o łącznej kwocie 2000 zł będąc do tego zobowiązanym na mocy wyroku Sądu Okręgowego w G., sygn. akt II C [...] z dnia 9 maja 2017 roku, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, czym naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych”, tj. czynu z art. 209 § 1a k.k. i na tej podstawie w zw. z art. 34 § 1, § 1a pkt 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 35 § 1 k.k. wymierzył mu karę 2 lat ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym.

Orzeczenie to nie zostało zaskarżone przez strony postępowania i uprawomocniło się w dniu 10 listopada 2023 r.

Kasację od całości opisanego wyroku nakazowego wniósł, działając na korzyść skazanego, Prokurator Generalny, który wskazując na przepisy art. 523 § 1, 526 § 1 oraz 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił:

„rażące i mające wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wobec Z. G. , w dniu 6 października 2023 r., wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 209 § 1a k.k. i wina oskarżonego, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, budziły wątpliwości w odniesieniu do czasu popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego, co w efekcie, z rażącym naruszeniem również art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k., doprowadziło do skazania Z. G. za przestępstwo z art. 209 § 1a k.k., popełnione od dnia 3 czerwca 2021 r. do dnia 18 lipca 2023 r., podczas gdy oskarżony został już prawomocnie skazany za występki z art. 209 § 1a k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione na szkodę tych samych pokrzywdzonych w okresie od 3 czerwca 2021 r. do 15 sierpnia 2021 r. oraz od 16 września 2021 r. do 29 kwietnia 2022 r., wyrokiem Sądu Rejonowego w E. z dnia 10 października 2022 r., sygn. akt VIII K [...]”.

Odwołując się do tego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Elblągu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 500 § 1 i 3 k.p.k. sąd, uznając na podstawie zebranego w postępowaniu przygotowawczym materiału, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, może wydać wyrok nakazowy, o ile na podstawie zebranych dowodów okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Jedną z okoliczności, co do których sąd nie powinien mieć wątpliwości, jest czas przestępnego zachowania się sprawcy. W opisie czynu przypisanego należy zawrzeć nie tylko określenie sposobu popełnienia przestępstwa, jego ewentualne skutki, rodzaj atakowanego dobra chronionego prawem, ale także czas i miejsce jego popełnienia. Precyzyjne ustalenie czasu popełnienia przestępstwa ma istotne znaczenie dla pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2017 r., V KK 39/17 i z dnia 19 marca 2019 r., V KK 39/17). Tymczasem w realiach rozważanej sprawy, czas popełnienia zarzucanego oskarżonemu przestępstwa winien wzbudzić zasadnicze wątpliwości. Ze znajdujących się na k – 64 – 65 danych o karalności Z. G. wynika, że wyrokiem Sądu Rejonowego w E. z dnia 10 października 2022 r., sygn. akt VIII K [...], został on skazany za przestępstwo z art. 209 § 1a k.k. Wyrok za przestępstwo niealimentacji został więc wydany w czasie niealimentacji zarzucanej oskarżonemu w rozważanej sprawie. Sięgnięcie do wyroku w sprawie VIII K [...] pozwoliłoby Sądowi na stwierdzenie, że Z. G. został skazany orzeczeniem z dnia 10 października 2022 r. za to, że „w okresie od 3 czerwca 2021 roku do 15 sierpnia 2021 roku i w okresie od 16 września 2021 roku do 29 kwietnia 2022 roku uchylał się od płacenia rat alimentacyjnych na rzecz swoich dzieci N. G. , P. G. , W. G. i B. G. (...) w kwocie po 500 złotych miesięcznie na każde z nich, łącznie w kwocie 2000 zł miesięcznie, będąc do tego zobowiązanym na mocy ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w E. w sprawie III RC [...], a następnie zatwierdzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w G. w dniu 9 maja 2017 roku w sprawie II C [...], przez co naraził pokrzywdzonych na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, przy czym łączna wysokość powstałych zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych”. Jest

oczywiste, że oba opisane wyroki dotyczą niealimentacji tych samych dzieci skazanego oraz że obowiązek alimentacyjny został określony tym samym wyrokiem. Porównanie czasu popełnienia przypisanych skazanemu czynów wskazuje, że przyjęty w zaskarżonym wyroku okres niealimentacji od 3 czerwca 2021 r. do 15 sierpnia 2021 r. i od 16 września 2021 r. do 29 kwietnia 2022 r. został już objęty skazaniem wyrokiem w sprawie VIII K [...]. Warto zauważyć, że okres niealimentacji w sprawie VIII K 1131/23 obejmował nadto okres od 30 kwietnia 2022 r. do 18 lipca 2023 r. Zweryfikowanie przez Sąd orzekający w niniejszej sprawie danych o karalności poprzez sięgnięcie do wcześniejszego orzeczenia wydanego przecież przez ten sam Sąd Rejonowy w Elblągu, pozwoliłoby z jednej strony na prawidłowe opisanie czynu oskarżonego, z drugiej zaś, uniemożliwiłoby wydanie wyroku w postępowaniu nakazowym. Rację ma przy tym autor kasacji, że uprzednie prawomocne skazanie za tożsamy fragment czynu zabronionego stanowi stan obiektywny i nawet jeżeli „uchybiecie w kwestii ustalenia tej okoliczności nie jest zależne od wiedzy sądu rozpoznającego sprawę” to taki wyrok jest wadliwy i powinien zostać uchylony. Zgodzić się także należy ze skarżącym, że w sprawie nie zaistniała sytuacja przewidziana w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., ponieważ okresy niealimentacji nie były tożsame (czas popełnienia przestępstwa przypisanego w sprawie VIII K 1131/23 nie zawierał się też w całości w czasie działania sprawcy przyjętym w sprawie VIII K [...]).

Zaistniałe uchybiecie miało oczywisty wpływ na treść wydanego orzeczenia, ponieważ przy stwierdzonych wątpliwościach co do czasu popełnienia przestępstwa wyrok nakazowy w ogóle nie powinien zostać wydany, a nadto – przy uwzględnieniu poprzedniego skazania w sprawie VIII K [...], okres niealimentacji skazanego w rozważanej sprawie uległby znaczącemu skróceniu, co mogłoby mieć znaczenie choćby w perspektywie rozstrzygnięcia o karze.

Powyższe rozważania pozwoliły na stwierdzenie, że kasacja wniesiona przez Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Na przeszkodzie do wydania rozstrzygnięcia w tym trybie nie stoi wątpliwość co do zasadności twierdzenia, że w sprawie doszło do także do obrazy art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k. Rzecz bowiem nie w tym, że zaskarżony wyrok nie zawierał dokładnego określenia czynu

przypisanego oskarżonemu, lecz w tym, że opis ten, w związku z naruszeniem prawa procesowego, był błędny.

Uwzględnienie kasacji pociągnęło za sobą konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Elblągu do ponownego rozpoznania. W toku ponowionego postępowania Sąd będzie zobowiązany do respektowania powyższych uwag i wydania orzeczenia odpowiadającego prawu.

[J.J.]

[ał]

Waldemar Płóciennik Dariusz Świecki Eugeniusz Wildowicz